

Al bar que hi ha a la plaça de l'Ajuntament un grup d'homes devoren l'esmorzar mentre fan petar la xarrada. Es parla de la collita del caqui i també d'unes obres per condicionar una casa. Es riu i s'enraona al voltant d'un got de vi amb llimonada i un entrepà reparador. L'escena de l'aturada matinal és de les coses més convencionals que es poden trobar en aquest petit municipi que, altrament, s'escapa de tota convencionalitat. Perquè Carrícola va apostar ja fa tres dècades per bastir un model propi de desenvolupament que gira al voltant de l'agricultura ecològica i el desenvolupament respectuós amb el medi ambient. Algú en diria "sostenible", però la paraula és tan devaluada que potser no fa justícia al que ací s'ha aconseguit.

L'aposta la feren a principis dels anys 80 uns quants carricolins i a poc a poc pujaren al carro la resta dels veïns. Sense projectes estrafolaris i sí a base d'un treball de formigueta i algun empelt d'enginy, Carrícola ha esdevingut un referent de desenvolupament rural al País Valencià. "És l'aldea gal-la –diu Enric Navarro, un productor ecològic de l'Horta de València que es coneix bé el territori–. És el model que demostra que els projectes xicotets funcionen si hi ha idees i persones darrere".

Avui aquest municipi de la Vall d'Albaida, situat a mig camí entre Xàtiva i Alcoi, exporta fruites a Alemanya, França o Dinamarca alhora que abona tota mena de bones pràctiques: des d'un sistema de depuració natural de l'aigua –en diuen filtres verds i està funcionant amb èxit a l'Albufera– a un de recollida selectiva de la brossa, passant per la cessió d'uns terrenys per alçar un centre d'interpretació mitjançant tècniques de bioconstrucció o l'aposta per integrar obres d'art dins la natura. Per tot plegat, Carrícola fou, l'any 2010, finalista del Premi Life + Capital de la Biodiversitat que atorga el Ministeri de Medi Ambient. Reconeixements públics al marge, la millor prova que el model funciona la proporciona el padró municipal. En un context generalitzat d'èxode rural i de pèrdua poblacional, el nombre d'habitants no ha parat de créixer: dels 68 habitants censats l'any 85, avui s'ha passat a 99, d'entre els quals una quinzena són xiquets. I els serveis de farmàcia i el centre de salut, que durant un temps van

Model Carrícola

A la falda de la Serra del Benicadell, a tocar del Comtat però encara a la comarca de la Vall d'Albaida, s'amaga Carrícola, un municipi diminut que ha fet de l'aposta per l'agricultura ecològica, la sostenibilitat i l'art integrat en la natura la seua carta de presentació. Amb una població en lleuger creixement i una harmoniosa convivència entre el respecte al paisatge i les necessitats veïnals, Carrícola ha esdevingut un exemple de desenvolupament rural al País Valencià. El juliol una de les seues veïnes va esdevenir directora general de medi rural de la Generalitat.

*Reportatge de Violeta Tena
Fotografies d'Eva Máñez*

En aquesta imatge, cartell de benvinguda a Carrícola. A la dreta, dalt, una de les intervencions de Biodivers. A sota, el magatzem de la cooperativa La Vall Bio, des d'on s'exporta a tot Europa. t

deixar d'existir, no corren perill. Com tampoc el bar i la tenda on la parròquia es dona cita a l'hora de l'esmorzar.

La llavor d'un èxit

Res de tot això no hauria passat sense els llombríngols, segons explica Juan Cháfer. Aquest home d'aspecte bonhomí i mans solcades per la terra fou el pioner de tot plegat, el responsable primer que el nom de Carrícola estiga imprès en les caixes de préssecs ecològics que es reparteixen pel nord i el centre d'Europa. Corria finals de la dècada dels 70 i l'empresa francesa Vida Sana tenia interès a contactar productors que pogueren abastir el seu mercat. El tècnic Joan Martorell, que aleshores exercia de cap de promoció comarcal d'agricultura a València, va fer de mitjancer. "Van vindre els francesos per veure si complien les condicions necessàries per fer agricultura ecològica. En remoure la

terra, van observar que hi havia llombríngols i allò els va convèncer", relata. Començaren exportant cítric i amb el pas del temps i la caiguda de preus es passaren a altres conreus, com ara caquis, albercocs, prunes, fenoll o col romanesa. "Al principi la gent ens deia els *cotxinets* perquè teníem el camp amb la mala herba i això estava molt mal vist, però després van veure que rendia més un producte ecològic que no un de convencional", explica Cháfer. Avui de la cooperativa La Vall Bio ixen vora 350 tones de fruites i verdures cada any camí del mercat de Perpinyà, des d'on es redistribueixen arreu d'Europa. Amb més de trenta anys d'experiència en el mercat exportador, es tracta d'un negoci ben consolidat, que en el municipi dona feina a entre 10 i 15 persones, segons el moment de la temporada. "Tots els anys vénen els comercials a veure com van les coses. No a vigilar-nos, sinó a veure

com estem perquè la nostra és una relació de confiança", explica Cháfer, a qui tothom al País Valencià considera el patriarca d'una agricultura, l'ecològica, que hi ha crescut de manera important en els últims deu anys. Carrícola disposa de certificació ecològica des dels anys 80.

Un projecte integral

El conreu ecològic és la punta de llança del model Carrícola. Tanmateix, la peculiaritat d'aquest municipi d'origen àrab no acaba ací. L'aposta per la sostenibilitat amara tots els aspectes de la vida veïnal en aquest indret a la falda de la serra del Benicadell, fins a esdevenir-ne part integral. Així, mentre altres municipis de la contornada van optar per deixar-se dur per l'eufòria del totxo, Carrícola va optar per mantenir-se'n al marge.

Ací no hi ha polígons industrials, per bé que en l'època del tsunami del →

+ DEMOCRÀCIA DELIBERATIVA

A Carrícola no cal que ningú vaja a donar-los lliçons de participació ciutadana. Des de fa dues dècades, els plenaris de l'Ajuntament són oberts a tot el veïnat. "Se'ls convoca mitjançant la megafonia o per escrit", explica Lluís Blasco, que és regidor i que fou alcalde entre 2003 i 2007. Tothom té veu i vot en aquests consells oberts, la qual cosa permet "als carricolins ser partícips de totes les decisions que afecten el municipi". Els regidors es presenten pel PSPV-PSOE, però "és una qüestió instrumental. T'adones que si no estàs en cap partit gran no pots accedir gairebé a res", diu Blasco.

→ ciment tots els municipis valencians van fer per dotar-se'n. "Ens arribà una oferta d'un grup inversor japonès que deia que crearia 300 llocs de treball -explica Lluís Blasco, que és, a més de soci de la cooperativa La Vall Bio, regidor de l'Ajuntament-. Però quin sentit tenia fer un polígon quan els de tots els municipis dels voltants estan buits?". El Pla General d'Ordenació Urbana que ara està en tramitació no contempla sòl industrial, només dotacional per a la instal·lació d'empreses d'energia renovable.

Tampoc ací no hi ha una d'aquelles urbanitzacions que durant la primera dècada del 2000 van créixer com la mala herba arreu del país. De fet, en els últims 30 anys només s'ha permès la construcció de vuit habitatges amb l'objectiu d'unir la part alta i baixa del poble. De fa menys d'una dècada, l'Ajuntament ha posat en marxa un programa pel qual es fa càrrec de la rehabilitació i reforma dels pisos amb propietari però deshabitats per posar-los a l'abast de gent interessada a instal·lar-s'hi a viure. El consistori amortitza la inversió mit-

jançant el pagament del lloguer. "És la manera de mantindre viu el nucli urbà", explica Lluís Blasco.

Almenys dues famílies s'han instal·lat en el municipi gràcies a aquest sistema i si no n'hi ha més és perquè els propietaris no acaben de fer el pas. "Tenim més demanda que oferta", diu Blasco mentre conversa amb Damian Chevet, un informàtic francès emparentat amb una alcoiana que va intentar traslladar-se a Carrícola però finalment va haver d'instal·lar-se al veí Otos. Chevet va començar amb un hort per autoabasti-

1. Gemma Pella és membre de la CEVA. 2. Juan Cháfer fou el primer a dedicar-se a l'agricultura ecològica. 3. Lluís Blasco, regidor i soci de La Vall Bio. 4. El bretó Damian Chevet té un camp de cultiu a Carrícola. 5. Panoràmica del poble.

3

ment, però a hores d'ara ja forma part d'una ecoxarxa que dona servei a un grup de consum. "A França hi ha molta més consciència amb aquestes qüestions", diu mentre es mira un camp de moniatos.

Ecologia de soca

"Carrícola ha estat molt intel·ligent a l'hora d'incorporar bones pràctiques que es feien en altres indrets", diu Gemma Pella, que és membre de la Coordinadora Ecologista de la Vall d'Albaida (CEVA). De fa cinc anys, la CEVA organitza ací l'Aplec Ecologista del País Valencià. Enguany van participar-hi 160 persones, una xifra més que notable en un municipi tan xicotet, fins al punt que els organitzadors van qüestionar-se si "no estàvem fent-ne un gra massa". "Vam plantejar canviar la ubicació però vam arribar a la conclusió que cal continuar fent l'Aplec ací per no perdre l'essència", explica Pella.

Fou la mateixa Coordinadora la responsable de la construcció en el terme municipal de Carrícola de l'Ametlla de Palla, un edifici alçat mitjançant tècniques de bioconstrucció que fa la funció de centre d'interpretació mediambiental. En diuen l'Ametlla de Palla, en homenatge als vells ametlers que ocupaven els terrenys i a les bales de palla d'arròs provinent de l'Albufera que es van fer servir en la construcció d'una de les parets.

L'Ametlla és un dels atractius del municipi, com també ho és el mercat alternatiu que cada diumenge s'organitza a la plaça (on només hi ha artesanía i fruita i verdura del terreny) o les obres d'art que s'integren en les vies urbanes i les sendes. Formen part de Biodivers, una iniciativa de l'Ajuntament, en col·laboració amb la Facultat de Belles Arts de la Universitat Politècnica de València, on s'invita artistes plàstics a deixar la seua empremta entre carrers i sendes.

Hi ha rostres pintats sobre roques; quadres que donen color als llavadors; gats metàl·lics que s'enfilen als teulats;

«PER A QUÈ VOLÍEM UN POLÍGON SI TOTS ELS DEL VOLTANT ESTAN BUIITS?»

o pilotes de parra enmig d'un barranc. En total, més d'una seixantena d'obres d'art que el visitant pot anar resseguint com qui busca bolets. "El que s'ha fet a Carrícola és molt important. I crec que tot és degut al fet que és un poble que ha tingut clar cap a on volia anar i ha treballat en una direcció, pas a pas i sense ocurrències", diu Gemma Pella. "Potser al principi hi havia gent que mostrava certa reticència, però després les iniciatives tenen bona acceptació –explica Lluís Blasco–. El resultat és que la gent guanya en autoestima pel seu poble perquè veuen que el que tenen ací té certa repercussió i és positiu per al seu municipi".

Camp de proves

Persones com ell mateix o Juan Cháfer hi han estat essencials, com també Susana i Maite Cháfer. La primera exerceix de fa vuit anys d'alcaldesa. La segona era professora del Departament de Tecnologia dels Aliments de la Universitat de València. Allí investigava compostos naturals per a la conservació natural de la fruita. Fins que el passat juliol va sonar el telèfon i li van proposar ser la directora general de medi rural i política agrària comuna de la Generalitat Valenciana. Després de pensar-ho uns dies, va acceptar l'oferta. La notícia va córrer com la pólvora a Carrícola. A ella li correspon dictar la política de la Generalitat en matèria de desenvolupament rural, un àmbit on en aquests últims 20 anys s'ha fet ben poca cosa. "És una molt bona notícia –diu Gemma Pella–. És una persona que coneix les dinàmiques i la realitat del món rural. El territori l'ha de gestionar la gent que se l'ha trepitjat".

El repte no és senzill. Després de més de trenta anys d'autogovern, els successius executius han estat incapaçs de frenar el desequilibri territorial entre la costa i l'interior. Algunes zones, com els Ports, l'Alcalatén o el Racó d'Ademús han traspassat la línia del desert demogràfic. Pot el model Carrícola ser el bàlsam per al pati interior del país? ●

5